

Numărul 25. Oradea-mare 21 iunie (3 iulie) 1898. Anul XXXIV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Satira VIII.*

Eheu! fugaces labuntur anni

Horatius. — Carm. I. 14.

Tinerețe, tinerețe, multe firea-ți nesdrăvană
iscodește și încheagă! Rivna ta, făr' de prihană,
te-ar sui și ți-ar da scaun printre stemele cerești,
de-ar pute să-ți cumpenească și ce faci cu ce vorbești.
Mulle-ar fi făcute 'n lume, de s'ar fi făcut din gură
numai, fără truda minții, fără jertfă, nici măsură;
astăzi am trăi în lună, ori prin ceruri am sbură,
și necasuri omenirea, poate, n'ar mai îndură.
Omu-i lacom și zadarnic și cu cât îi este mîntea
mai necoaptă ori mai seacă, cu-atât crede că 'n naintea
lui nu poate trece nimeni și că altul vrednic nu-i
să 'nțeleagă ori să facă, de nu-i cântă 'n struna lui.
E păcat firesc, e jocul soartei, ori nenorocire?!
Patima și îngâmfarea pun de-apururi stăpânire
pe cei sterpi și slabi, iar ura și disprețul pe cei rei.
Cine-i oare 'n drept s'arunce peatra, semenilor sei?!

Când ești la 'nceputul vârstei, toate sînt de farmec
pline,
toate-ți dau îndemnuri sfinte și-s în dragoste cu tine.
Tu, deplina mîngăere n'o simțești decât atunci,
când, pe-o vorbă și-o privire, grigile 'n vîzduh le-
arunci,
când sub talpa săltăreață, șcii, că frămîntînd păm-
mîntul,

* S'a cetit în ședința de la 30 martie a sesiunii generale din anul curent a Academiei Române.

Red.

te înalți ferice 'n slavă, nu-ți măsori, de viu mor-
mîntul.

Toate glasurile firii cîntă-atunci în peptul teu,
iar de zilele trecute n'ai de ce să-ți pară reu;
căci în toate și de-apururi tu ești primăvara vîrstei
și uimită se închină lumea 'n fața tinereței.
Pentru tine, par că toate iau ființă și trăesc.
Visurile în aevă ție ți se oglindesc
și atâtea mreji în suflet ai, și-atîta duioșie,
că simțirea ți-e mai caldă și durerea ți-e mai vie
și-i destul, — ca luna blîndă printre nori, — să te
ivești,
ca 'mpregiurul teu, cu-'n zîmbet, toate să le 'n-
vesești!

Noi sîntem bătrîni și vremea ne-a ajuns din urmă
'n cale.

Fiecare-și poartă 'n spate greutatea vârstei sale,
dar din culmea pîn' la care poate toți, urcînd,
n'ajung,
noi, blajin ne 'ntoarcem capul cătră drumul greu
și lung

ce-am făcut, și cu tăria oamenilor de credință,
încheind bilanțul vieții de plăceri și suferință,
numărăm câți din tovarăși, împreună luptători,
au fost prada biruinții și câți sînt biruitori.
Ferițiți, acei dintr'ensii cari, cu pepturi încordate,
pîn' la culmea vârstei noastre au putut, luptînd,
străbate

și acolo, lăpădîndu-și armele, se odihnesc;
căci odihna e răsplata celor ce îmbătrînesc!
Ferițiți, căci lupta-i cruntă și primejdia e mare.
Cine poate sta 'mpotrivă și munci cu 'nderăptnare,

vrednic e s'ajungă 'n capăt de trofee încărcat
și să fie 'n semn de cinste, cu peri albi încununat!

Câte perderi, câte jertfe, câte lovituri nebune!
Tineri, voi nu le cunoașteți și zadarnic vi le-am
spune;

până când în carne vie n'or fi scrise și la voi,
taina vieții n'ați pătrund-o și v'ați bate joc de noi!...
Negreșit că'n mersu-i grabnic vremea toate le pre-
face;

că e ați rășboiu acolo unde eri fusesse pace,
că pe rosturi învechite, e mai greu să pui temei,
când ies adevăruri noue, din isvoare de idei
noue și spre alte țeluri lumea este îndreptată.
Ce-i vechiu ați, a fost bun înse și temeinic altă dată;
căci de multe ori trecutul e altoiu de fapte mari,
cum din vechile tulpine resar codri de stejari.
Adevărul e acelaș și aceeași frumusețea
și cum le slăviți voi astăzi, le-a slăvit și bătrânețea;
numai ea făr' de încongiur, voi dibaci și prefăcuți,
de aceea ve și parem searbezi și nepricepuți.

Am fost liciri noi, așa e, cântăreți de moda veche,
dar cântarea noastră simplă n'a stricat nici o ureche,
ea ne-a isvorit din inimi și din fragede simțiri,
ca duiosul cânt al harpei dintre coardele subțiri...
Cu chitara, noaptea 'ntreagă, sub fereastra prea
iubitei
noi, în strofe 'nflăcărare, — beți da farmecul is-
pitei —

ne 'nălțam la cer chemând-o, ne legam cu ea pe veci
și-i juram credință 'n toate pân'la pragul morții reci.
Noi, n'aveam pe lângă densa altceva mai scump pe
lume.

Dragostea, la noi, și traiul nu erau un joc de glume,
îmbinări de porunceală, silnice împerecheri,
cu vremelnice foloase ori cu scop de daraveri.
Când iubiam, iubiam statorinc și cu inimă curată.
Astăzi, după moda nouă, rînduiala-i răsturnată
și-i adevărat c'al nostru nu mai e decât ce-a fost,
dacă tot ce se petrece e așa de trist și prost.

Voi, care-ați intrat în lume resădind o rasă nouă,
și desparteți omenirea, între noi și voi, în două,
care v'ați săpat în peatra de la margine de drum
numele, ca să se știe încotro porniți de-acum?...
— Eacă, strălucind de focuri marea sală de ospete.
Vesellie 'n ea și șgomot. Tineri cu perite fețe
și femei, rid și fac glume. Ochii galeși, cu nesaț,
sîn și umeri goi desmeardă, se atinge braț de braț,
vinul spumegă 'n pahare, cânturi de desfrâu răsună,
iar în pepturi se 'ntețește crunta poftelor furtună!
Vorbe de amor! săruturi!!... câte doi doi ies
răsleți,

ele-aproape despletite, ei pe jumătate beți...
Desfătarea e la culme! Dar petrecerea urmează;

vin perechile 'ndrăgite și la masă iar s'așează,
cu flori de nerăbdare întind cărțile de joc
și-și dau punga și-și dau viața pe-o nălucă de noroc!

Mirele și cu mireasa la altar stau în picioare,
ea îi jură lui iubire și el tinerei fecioare.
Sunt așa de dulci și gingași și așa de potriviți,
că 'mpregiurul lor mulțimea murmură: ce fericiți!
Dupe câțiva ani, această fericită căsnicie
se surpă, ca o clădire șubredă, din temelie.
Domnul are o amantă și e plin de datorii,
Doamna e păpușa modei, face lux și nebunii;
iar copiii de grijă slugile, cum vor, le poartă.
El năuc de cărți și chefuri, ea de-atâta sbucium
moartă,

să trăiască împreună nu mai pot, deci se despart
și copiii cu averea, cum dă Dumnezeu și-impart.
Domnul capătă o slujbă într'un colț pierdut de țară,
Doamna sbirnie pe poduri și-i păpușa modei iară;
jertfă le vor fi copiii, căci deprinși la reu de mici
vor eși niște netrebnici și vor rămâne calici.

Filosoful stă la masă cufundat adânc în gânduri
și din tomuri felurite când și când culege rënduri.
E-o lucrare uriașă pe-un tipar cu totul nou:
vrea, să 'nchidă omenirea toată 'n coaja unui ou:
vrea, ca tot ce-a fost și este, într'o singură formulă
să încapă și să 'mpingă toate tot mai mult spre nulă.
Oare n'a fost zămisliță lumea asta din nimic
și temeiurile firii nu's în infinitul mic?!

Ultima ratio rerum!... Omul n'ar mai avea parte
să se bucure de viață, de-ar înghite-atâta carte
ș'apoi creerul de astăzi e mai delicat, mai fin,
deci, ca nu cumva să-l vatem, trebuie să-i dai puțin.
Norocoșii n'au nevoe de prea multă 'nvățatură.
Dacă-i îndestul de șmecher, de 'ndrăzneț și bun de
gură,

toate-i merg în plin și toate bunurile i s'aștern,
bucuroase, la picioare, cavalerului modern.

Dacă ați e vremea voastră, încotro e tinerețea?
Cătră care idealuri îndreptează ea mulțimea?
Unde-s inimile calde, sincerile năzuinți,
faptele înălțătoare, pasiunile ferbinți?
Pentru ce, în loc de luptă, pretutindeni amorțea?
Unde-i soarele s'alunge negura de indoială
ce puternică se 'ntinde peste-o lume de pitici,
desgustați de-ale vieții, nevoiași șieretici...
Voi cântați și cântul vostru-i glas de desnădăjduire.
Cine va întinde lumii ramura de mântuire,
dacă tineretul este cainic și tânguitor
ori de sus privește toate c'un ochiu batjocoritor.
Oare vom muri cu jalea de-a vedé zădărnice
cele ce-o viață 'ntreagă ne-au fost scumpe și iubite,
când moștenitorii noștri sunt atât de reci și triști?!...
Noi am fost entusiaștii, voi, voi sînteți egoiști.

Și cu toate astea, iată, înainte mergătorii sânteți voi de-acum la toate, voi veți fi îndreptătorii celor în trecut greșite, voi cei meșteri și cuminți, care veți culege roada semănată de părinți! Dacă noi suntem bătrâni, suntem și mai marii voștri, ramurile înflorite au eșit din trunchii noștri și de-ți face ori preface ce rămâne de la noi, gloria va fi a noastră, iar răspunderea cu voi... Ori și câtă frământare îți vei da, o tinerețe, cât să fii de stăpânită de amor și frumusețe, cât de 'nălțător să fie al cântării tale har și cât de ilustre jertfe le-ai depune pe altar: toate pier și tot acelaș giulgiu aruncă peste toate, vârsta, căleuza morții, și-o să vie-o vreme poate, când și vouă ve vor dice tinerii: sânteți bătrâni, aide înderăpt pe calea voastră cu toiagu 'n mâni!

1898, ianuarie 12.

D. C. OLLĂNESCU.

I d e a l.

I

Munte cu munte nu se întelnește, dar om cu om — cum Doamne să nu se întelnească, când ei trăiesc aceeaș viață și acelaș cer îi acopere pe toți, ca un coperiș enorm aninat de marginile zării de lumină?

Și nici nu visezi când îți ese în cale vr'un cunoscut vechiu, vr'un prietin bun de odinioară, pe care ai început să-l dai uitării.

Așă și părintele Ghiță venise la gară ca din întâmplare, și când colo cu cine se întelnește? Cu Emil, prietinel lui cel bun, care eră profesor de teologie și nu-l văduse de vr'o șeasă ani.

— Emil!... Vai bată-te să te bată, tu ești? Da ce vânturi?

— Iaca me duc și eu pe câteva zile acasă la părinți.

— Așă? Apoi mi-ai face mare plăcere să vii și la mine. Mi-e dor să mai povestim împreună, șcii așă, prietenește, ca mai de mult. Și să nu te uiți că suntem la sate, și suntem săraci...

— Vorbă să fie, Ghiță dragă. La reîntoarcere am să te cercetez de sigur. Acum nu se poate, căci de seară me așteaptă trăsura tatii.

În gară eră o gălăgie asurđitoare; se dase signalul de plecare și cei doi prieteni își strinseră mâna la despărțire.

— Apoi peste o săptămână, domnule părinte!

— Te așteptăm, domnule profesor!

Și domnul profesor remase încă mult timp la fereasta cupeului, până ce perdă cu totul din vedere gara și satul. Trecuse de multe ori cu trenul pe-acolo și nu-i venise nici măcar odată în minte să se dea jos, să-și cerceteze prietinel. Și totuș prietinel acesta eră unul dintre cei mai vrednici de iubire. Împreună isprăviră cursurile teologice, împreună visau o viață de luptă neîntreruptă, o viitoare mărire a bisericei și a neamului.

Frumoase timpuri erau acelea!

Acum îi părea reu de indiferentismul din urmă

și toată săptămâna nu s'a gândit decât numai la prietinu-seu Ghiță. Eră decis să rămână mai multe zile la el: îi va face și lui bine aerul curat de la sate, conversarea intimă și mai ales distragerea după atâtea încordări intelectuale. Ghiță avea o fetiță de vr'o cinci ani — i-o spusese în gară — și abia apucă să se împrietenească cu ea, căci totdauna i-au fost dragi copiii. Apoi viața trebuie să fie cu totul altcum la sat. Acolo oamenii sunt mai simpli și mai buni, și nu cunosc formalitățile absurde, sub cari orașenii își ascund patimile și ticăloșia. Și pe nevrute i vini în minte pățania țeranului, care venind la oraș, a voit să-și aprindă pipa la o lampă electrică. Bietul țeran! numai atunci i vini în minte că totuș e mai bine la el acasă, tot mai mult plătește o lumină de sēu, sau un cărbune din vatră la care poți să-ți aprinzi cel puțin luleaua!..

Și dl profesor nu se înșelă.

Dragostea cu care fu primit în casa lui Ghiță, și mai ales stima naivă, aproape stupidă a țeranilor, îl atingea plăcut. Țeranii i se păreau tare cum se cade, și mai ales erau deștepți. Ghiță avea dreptate când spunea că țeranul e ca pământul; trebuie să-l cultivi dacă vrei să producă, și trebuie să te cobori adânc în inima lui, dacă vrei să afli comorile ascunse în adâncuri.

Apoi căsile acoperite cu paie, din cari eșiau aburi... liniștea de pe uliți... seninătatea gândirei și sinceritatea graiului, aceste toate erau lucruri abia văzate de un om crescut în gălăgia enervătoare și falsitatea convențională a orașelor. Viața conjugală a prietinelui seu, fericirea casnică — aceste mai ales erau atrăgătoare. Totul eră căldură și simpatie la ei, și copilă, acest ângerăș mic și blond, umplea de veselie toată casa.

Da, eră frumoasă viața la sat, foarte frumoasă! Cu toate acestea trebuiau să se despartă după două zile. Concediul lui Emil espirase.

După pornitul trenului, preotul cel tiner privia aiurit, ca și când ar fi căutat ceva în golul spațiului, dar nici el nu șcinea ce.

Eră indispus.

I părea reu că Emil plecase așă de curând, și totuș eră o durere neînțeleasă și amară în inima lui, de care el nu-ș putea da seamă.

Reîntors acasă se apucă să cetească ceva. Nu cetise de mult, căci la sate nu prea ai vreme de așă ceva. Și dacă nu cetești, rămâi inapoi, te dobitocești și te rustifici cu totul. Fără să vrea, i veni în minte Emil și-l cuprinse un fel de rușine, când se gândia la superioritatea lui intelectuală. Eră o vreme, când discutau cu aceleași forțe și lupta eră dreaptă, dar acum?! Și-i viniră în minte anii de când eră student, succesele lui la examene, laudele profesorilor, admirația și invidia colegilor. Toți spuneau că e băiat talentat, și după esamenul de maturitate directorul i-a đis prietenește:

„Să te porți tot așă, să ne faci cinste pe unde mergi. A noastră e bucuria, iar viitorul cel strălucit e al dtale!”

Viitorul cel strălucit, unde eră viitorul cel strălucit din poveste?

Să-ți îngropi viața în noroiul unui sat bătut de Dumneđu, unde n'ai cu cine schimbă o idee; să-ți tângeseți zilele în sărăcie tu și toată casa ta, și dacă vrei să nu mori de foame tu și toată casa ta, după șeasă-spre-đeci ani de învățatură amară, să te pui alături de țeranul cel prost și să prinzi boii în jug,

dacă ai învățat și așa ceva pe băncile școlii: asta va să dică viitor strălucit.

Și în aceeș vreme colegii tei de oarecând merg înainte, iar tu rămâi uitat, părăsit, la sate.

Ce deosebire între Emil și el! Ce deosebire amară!

Și dacă e vorbă, idealul lui a fost să fie profesor. E un ideal sublim acesta! Să îți în mână făclia fălăitoare a științei și să conduci tinerimea din întunec la lumină. Și când privești în urma ta și vezi răspândindu-se razele de lumină, în vreme ce ochii tinerilor strălucesc de o schintee dumnezeiască: schinteea inteligenței.

Orizonturi necunoscute resar în mintea ta, tot mai clare, tot mai luminate, și știința ți se presintă ca o mare de lumină. Din ce o vezi, din ce ai mai vedea-o.

Dar pentru ce nu s'a făcut profesor? Pentru ce? Se înțelege că trebuia să fie o femeie la mijloc, femeia lui. Profesura de teologie eră legată de celibat, și în momentul când Emil eră decis, când eră să se decidă și el, în momentul acela afurisit a trebuit să-i apară femeia ispititoare. Toată ispita a fost un simplu suris, o privire, una singură — și toate planurile de mai nainte i păreau ambiție goală și mărire deșartă. Și Emil a mers înainte, iar el a ramas.

Iar acum?

Viața conjugală nu mai eră așa ideală cum și-o închipuise, din contră i se părea egoistă; te îngrădești cu copiii tei între patru ziduri și zidurile sânt de peatră ca nu cumva căldura să treacă și la alții, și atunci să-ți poți dice îndestulit: e bine aici, e cald!

Dă, e cald la tine, dar afară e vânt și e ploaie, și sânt oameni, cari nu au casă cum ai tu, și sgribură de frig și tremură de foame, tu inse nu le poți ajuta, căci copiii tei sânt flămânzi și nevastă-ta cere de mănăcare. O, e mărginit cerul acesta, dar pământul e o casă mare cu un cer nemărginit. Și păreții căsii sânt rei, iar ploaia ciuruie prin coperiș și bieții oameni fug care în cătrău să se ascundă. Atunci ești cu minte dacă te ascunzi și tu, dar ești erou dacă nu te ascunzi, dacă uiți de tine, pentru ca să te gândești cu atât mai mult la alții. Și sufletul lui mare se sbătea în neputință ca rëndunica cu aripile tăiate.

În cealaltă odaie nevastă-sa așternea paturile și copila recită în genunchi rugăciunea obicinuită „Doamne ține pe tata și pe mama!”

Iar Ghiță nu audiea nimic din toate aceste. Gândurile lui sburau la Emil și ar fi dat jumătate din viață să-i poată luă locul. Și pentru prima sară în viață se simți foarte nefericit.

II

Iară Emil?

La despărțire îmbrățișă cu căldură pe prietinu-seu, apoi suindu-se în cupeu, aprinse o țigară. Ce frumoasă eră viața la sat și ce mângăitoare eră liniștea ce plană de-asupra căsilor acoperite cu paie, ca o binecuvântare dumnezeiască. La cugetul acesta i eră oarecum groază de sgomotul ce îl așteptă acasă. Și inima deschisă și seninătatea țeranilor, alipirea lor cătră preot, toate aceste erau foarte frumoase.

Apoi nu se mai gândi nimic. Eră indispus și nu șciea de ce. Abiă apucă să sosească odată acasă.

În sfârșit, pe la miezul nopții sosi. În odaie eră frig. Aprinse lampa și merse mănios în antișambră, eră băiatul — un student sărac — care-i curăția o-

daia, i aducea apă și-i făcea foc. Băiatul dormia suri-dând prin vis. Se visă poate domn mare, când avea și el casă și masă și nu mai trebuia să care apă și să măture prin odăile domnului profesor. Și i se făcu milă și-l lăsă să doarmă mai departe. Domnii profesori n'au nici ei așa inimă rea, după cum s'ar crede.

Se întoarse iară în odaie, neștiind ce să mai facă. Să doarmă? Nu, asta nu se putea acum, eră cam turburat și șciea bine că nu poate să doarmă. Pe masa de scris eră deschis tomul din urmă din istoria lui Barițiu. Începă să cetească, dar după câteva momente vedă că nu înțelege nimic, nu putea să se cugete, și închise cartea. Îi trebuia ceva ușor, distractiv. Pe masă erau risipite niște jurnale și începă a răsfoi prin ele (când cetești jurnale n'ai trebuință să te cugeți!) La rubrica „Literatură” se făcea amintire despre lucrarea lui cea mai nouă în niște termini plini de elogii la adresa savantului profesor. Și savantul profesor zimbi nepăsător, dar cu toate aceste mai citi încă odată notița de la rubrica „Literatură”.

Dar în odaie eră frig.

El se ridică acum și începă să-și facă foc. Abiă într'un târziu îl pută aprinde, când ochii îi lacrimau de fumul ce eșia din vreascurile umede și mâinile-i erau pline de funingine. Dar în sfârșit focul ardea și el se aședă pe un scaun la gura caminului. Bubuitul focului i aduse de nou în minte icoana prietinelui de la sate. Un simțământ puternic de dragoste și de admirație îl cuprinse când se gândi la viața plină de neajunsuri a preoților de la sate. Acești pioneri inteligenți, cari luminează poporul și-l apără în timp de nevoe, cari își petrec viața uitați în ceva surpătură de sat și își trag bucătura de la gură, ca să-și crească copiii în școli. Și luptătorii aceștia onești sânt eșuși batjocurei și miseriei și mor tot atât de necunoscători precum au trăit.

Și se înduioșă.

Încetul cu încetul el înțelegea că toate fazele acestei vieți umilite și oneste erau rupte din sufletul lui — și aceasta eră viața ce o visase.

Să ai un grup de oameni, cari ascultă cu dragoste învățăturile tale, să ai casa ta și masa ta, un tovarăș care să te mângăie și să te ajute, să ai... un ângerăș mic și petulant, care să se roage și pentru tine sara: „Doamne ține pe tata și pe mama!”

Adeseori când cetia până noaptea târziu, șirurile fugiau de la o vreme dinaintea ochilor, și-l cuprindea o durere nedeslușită. Atunci ar fi voit să aibă pe cineva, vr'o flință iubită, care să-l întrebe ce-i lipsește și ce îl doare. Știința eră frumoasă, foarte frumoasă, dar el eră născut pentru viața familiară. Viața familiară i se părea atunci o lege principală a societății omenești și viața lui eră o notă discordantă în marele concert al naturii.

Atunci înțelegea mărimea jertfei și sufletul îngrozit de singurătate, doria căldură: un prietin, un suris, o stringere de mână...

Căci omul cel învățat e om și el: și pe el îl doare, când îl lovești și el se înduioșează când îl mângăie, și el are aceleași expansiuni: ale inimei, aceleași slăbiciuni ale voinței ca ceialalți oameni. Iar admirătorii lui nu înțelegeau aceasta.

Toți îl priviau cu un fel de stimă plină de sfială, cum te uiți la un geniu, care nu e ca ceialalți oameni. În ochii lor Emil eră om învățat — și atâtă tot.

Cât de bucuros ar fi schimbat atunci cu Ghiță,

REGINA MARIA CHRISTINA, REGENTA SPANIEI ȘI FIUL EI ALFONZ XIII.

cât de bucuros ar fi mers la sate. El nu avea trebuință de laudele prietinelor, nici de elogiile gazetelor; nu voia să fie stea rece și luminătoare și doria să fie departe de mărire și de toate aceste. În mijlocul poporului și al familiei, el ar fi trăit sărac și necunoscut, dar fericit.

Și omul cel învățat și simți foarte nefericit. Doue lacrimi curgeau calde pe fața lui, în vreme ce privia abătut vâlvătaia de flacări de la gura caminului.

SIMIN.

Nu știu . . .

*A bătut un vânt mai rece,
Frunzele-au pălit . . .*

Tremură pădurea toată . . .

*Nu știu
Ce-i va fi șoptit! ? . . .*

*A venit un nor mai negru,
Cântecul s'a dus . . .*

Și s'au dus bietele paseri . . .

*Nu știu
Ce le va fi spus? ! . . .*

Mi-a venit ceva prin minte . . .

Am îngălbinit . . .

Ah! . . . e mult de-atuncia . . .

*Nu știu
Cum mi-a și venit? ! . . .*

VI-NI.

Andrei Mureșianu.

(Urmare.)

Purerea lui îl face, ca unele poezii ale sale să atace, să lovească, să ironizeze. De atare natură este, afară de „Locul fericirii“, încă „Fanariotul și darea“, „Elenuța în cetate“ și „Mariți de la Oltenița“.

În „Elenuța la cetate“ se ironizează fata de la sate, care ajunsă la orașe, își schimbă portul și obiceiurile de la sate, de și ea nu se știe purtă în hainele cele nouă, nu se putea afla ca damă de oraș, lipsindu-i cultura recerută și manierile fine. Chiar de aceea dăce și poetul plin de sarcasm:

»— vai de domnie,
Când n'o știi purtă,
Mai bine 'n prostie,
Decât doamnă-așă!«

strofe:

Dar să vedem câteva:

»Haina nu te prinde,
Căci o iei pe dos,
Fața mi te vinde,
C'ai spoit-o gros.

De eși la primblare,
Te 'mpedeci mereu,

Căscând gură mare
La tot pașul teu!

— — — — —
Când ai fi cu minte
Să nu scapi de loc
Din gură-ți cuvinte,
Că-s bătăi de joc!

A vorbi cu cale
Și la timpul seu,
Fără de greșele
E lucru cam greu.

Te vâdăi la mese,
Căutând cam reu,
Că nu-s mâncări drese
După gustul teu!

— — — — —
Te strîng în corsetă
De sulli cam greu,
Te deprind cocheta
Și mult îți stă reu!«

Dintre toate cea mai sarcastică este „Morții de la Oltenița“. — După lupta din 1854 de la Oltenița, Zacharie Carchelechi, redactorul „Buletinului oficial al Principatelor românești“ publică în foaia sa, că la Oltenița până când turcii au pierdut mai multe mii inși, până atunci Nicolae, țarul Rusiei, care pe acea vreme era la suprafață în principatele românești, a pierdut numai 12 inși.¹ La informațiunea aceasta a Buletinului oficial scris Andreiu Mureșianu în acelaș an poezia sa „Morții de pe Oltenița“ plină de cel mai mare sarcasm. Cu multă ironie ne spune, cum după lupta de la Oltenița stau la porțile raiului patru mii de creștini, toți ruși de origine, cari au cădut luptându-se pentru credința cea adevărată și acum cer, ca Sânt-Petru să-i lase în rai. Sânt-Petru atunci vără mâna în sîn, scoate Buletinul oficial și ceteșce de acolo, că la Oltenița numai doispredece ruși au cădut.

»Pentru doispredece
Și noi facem loc,
Ceialalți să plece
Înderăpt la foc!«

În tot timpul acesta poetul când abdice de viață, când mai are încă speranță în Ddeu, în libertate și în dreptate. Dar și atunci, când desperarea lui este la culme, când nimic nu mai doreșce, când nimic nu-l mai atrage, când nu-i place și abdice de viață și atunci încă națiunea română îi ocupă sufletul, chiar și dorul seu la aceasta se restrînge:

»Ca om ce sînt în lume,
Averea-și și eu un dor;
Nu înse după un nume
Deșert și trecător;

Nu după rang și stare,
Mărire și plăceri,

¹ După Branișce op. cit. pag. 18.

Ce 'n altă lume mare
Albesc atâția peri.

Nu după cruci și stele
Ce adorm suflete vii
Și trag suspinuri grele,
Ca plânsul la copii.

--- --- --- --- ---
--- --- --- --- ---
--- --- --- --- ---

Dorire-aș după moarte, —
Să-nviiu la țeci de ani
Și-atunci să ved, ce soarte
Au frații mei români !“

Retras de sgomotul vieții publice, îl vedem iară în Brașov, în locul gloriei sale. Aici se ocupă cu adunarea poeziilor sale, din cari în 1862 a și apărut un volum frumos la Gött în Brașov, sub titlul : „Din poeziile lui Andreiu Mureșanu“.

A doua oară au apărut în Sibiiu la 1881. Ediția I-ă câștigă laudele și recunoștința celui mai înalt for literar de la noi, — înțeleg : „Asociațiunea Transilvană“, care în 1862 în adunarea sa generală de la Brașov i-a judecat poetului Mureșianu un premiu de 50 galbeni. — Acest premiu face ultima bucurie a poetului, pe care sdruncinarea sănătății nu-l lasă să se bucure mai mult. Căci melancolia lui începe a deveni ingrigitoare, se mărește și crește treptat și trece în monomanie, ba chiar în misantropie. „Toți câți îl cunoșceau — țice G. Barișiu — se încercau, chiar ca și la Avram Iancu, să descopere adevărata cauză a desastrului teribil ; — inse fu târziu“. („Transilvania“) 1877 pg. 246.) Că până acum nu l-a învins boala sa grozavă, se datorește soției sale, care îl făcu din când în când pe poetul căduț în pesimism, să mai ieie lira sa farmecătoare și să deplângă sub numele de „Eremitul din Carpați“ nu pierderea iluziilor sale de aur, ci soarta tristă a națiunii române.

În 1863 îi ajunse boala la culme și după ce zăcu două săptămâni, se stinse din viață în 12 octombrie sara la 10 ore, — deplâns de ai sei și de națiunea întreagă. S'a înmormântat pe Tocile, iar după 20 de ani i s'au transportat osemintele în cimiteriul din Groaveri. Cu aceasta ocaziune recunoșcătorii brașoveni au ridicat poetului o peatră frumoasă monumentală din marmoră în forma unui obelisc, în vârf cu o cruce mică de marmoră și e provăduță cu inscripțiunea : „Laureatului poet Andreiu Mureșianu n. 1816 † 1863. Români brașoveni. 1883“.

În urmă să resumăm trăsăturile omului și ale poetului în Andreiu Mureșianu și să-l privim la un loc din toate punctele de vedere.

La exterior a fost de o statură mijlocie, având față mare, mustețe groase lăsate cam în jos, frunte lată, ochi expresivi, nas regulat și artistic, cu un cuvânt exteriorul lui Mureșianu a fost frumos și plăcut. Mărturie sunt descrierea dată de cunoscuți și portretele sale.

Înșușirile sufletești ale sale încă sunt toate alese și frumoase. — Ce influință au avut părinții asupra lui, nu se știe, în poezia sa despre așa ceva nu aflăm îndreptar. Peste toate, el în poezia sa nu amestecă raporturile sale familiare. Din acest punct de vedere și

pe aceasta cale nu-i putem cunoaște individualitatea ; — iară alte urme explicative nu avem.

Născut din popor, se află sub influința aceluia. Pe acela l-a iubit mult ; i-a iubit poezia, cum arată și poezia „Cătră mierla“ ; i-a stimat obiceiurile, datinele și portul, dovadă „Elenușa în cetate“, în care poezie poetul chiar pentru părăsirea acestei datine se indignază și bajocurește pe Elenușa.

Ca Român, mult și mai pe sus de toate și-a tenut libertatea națională. A luat parte în suferințele națiunii române și s'a luptat pentru drepturile aceleia. Dovadă ne este întreagă activitatea sa politică reprezentată prin articlii de prin „Gazetă“, unde el numai articlii de politică a publicat. Dovadă ne este întreagă poezia sa de la început și până în sfârșit. Între ori ce împregiurări el rămâne ca stejarul „român verde“ neclintit, chiar și în oficii străine.

Pe terenul politic este radical ; el vrea numai Români liberi în pământ liber. Ținuta sa reoglindează în destul în poeziile sale. Ca supus politic este aderent al Austriei, un devotat sincer al dinastiei domnitoare ; dar când vede că națiunea română este numai amăgită și promisiunile rămân numai promisiuni goale, fără ca acelea să se implinească, atunci se clătină în el acest sentiment, dar numai pentru ca după aceea iarăș să renască în poezia sa, salutând și de doue ori pe capul dinastiei.

În oficiu el este prompt, punctuos și harnic, prin ce câștigă lauda superiorilor. Ca învățător și profesor este părintele adevărat al elevilor sei. Afeecțiunea față de ei o duce chiar și în poezie. Și este pedagog bun și se ocupă și cu literatura pedagogică, având nobilul interes de a promovă creșterea bună la noi Români. Dovadă „Icoana creșterii rele“.

Ce-i privește sentimentele morale, acelea sunt riguroase și pline de credință. Evlavios și bisericos cum eră el, în timpul petrecut în Sibiiu, cercetă regulat în toate duminecile și serbătorile biserica română gr. cat. și laudă pe Domnul cu versul seu plăcut. Poeziile sale în tot timpul respiră un refugiu sigur la Dđeu, la care află mângăiere și speranță. Și aceasta este efectul creșterii din Blaș și al studiilor sale teologice, cari îi imprimutară celea mai nobile și mai sublime idei și întorsături din poezia patriotică și filosofică. Dovadă încă despre sentimentele sale morale și multul bine manifestat în calitatea lui de translator față de cei amărțiți, apesați și necăjiți.

În societate el este un bun amic ; dovadă raportul intim dintre el și Barișiu, ale cărui frumoase icoane sânt și cele doue epistole ale sale cătră Barișiu, publicate de acesta la 1877 în „Transilvania“. — El este omul vesel al societății. Dovadă iarăș Barișiu. Este vesel și îl numesc „Grădină de flori“. Mai târziu inse devine misantrop.

Ca părinte de familie este exemplar și de model. Martore prefața Poeziilor din 1862 ; martore epistola cătră Bărnuțiu din 4 novembre 1855. Pe ori ce cale el vrea să asigureze viitorul familiei sale, din această cauză nu primește nici invitarea lui Bărnuțiu de a merge profesor la Iași, unde i se oferă multă ocaziune spre cultivarea poeziei.

(Finea va urmă.)

IOAN RAȚIU

SALON.

La Braşov şi la Sinaia.

Totdeauna m'am dus cu plăcere la Braşov, căci este unul din cele mai tari centre culturale româneşti; de când inse sediul Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român s'a strămutat acolo, me consider pe jumătate braşovean şi astfel nu numai sînt o atracţie mai mare, ci poziţia ce am onoarea să ocup la acea Societate chiar îmi impune datoria să vizitez cât de des oraşul acesta, spre a-mi lua partea din conducerea societăţii.

Distanţa dintre Oradea-mare şi Braşov, ce-i dreptul, este mare; inse ce nu facem bucurii când stăruim pentru un ideal! Un ideal este şi teatrul românesc, un ideal frumos şi ademenitor, un ideal care te face să uiţi pedeci şi distanţe.

Şi dacă timp de aproape trei-deci de ani, fără descurajare şi cu speranţa succesului în viitor, am dat schinteia mea la focul de stăruinţă: cum să nu alerg cu cea mai mare bucurie la postul meu acum, când ideea considerată mulţi ani drept utopie a ajuns să atingă preajma realizării!?

De câte ori me duc la Braşov şi ţinem cu distincţiei mei colegi din comitet câte o şedinţă, în care discutăm şi constatăm progresul societăţii noastre, îmi pare că punem câte o cărămidă în temelia măreşului templu al Thaliei Române şi totdeauna me despart cu mulţumire că ne-am făcut datoria.

Şedinţa din duminică trecută mi-a oferit şi un delicios privilegiu de amintiri vechi şi de impresii noi.

Şcim că ziua aceasta a fost o mare serbătoare a bisericii gr. or. române, serbarea aniversării a 25-ea de la moartea arhiepiscopului şi mitropolitului Andrei baron de Şaguna, marele regenerator al bisericii sale.

Nicăiri — afară de Sibiu şi Reşinari — ziua aceasta nu s'ar fi putut serba cu mai multă îndreptăţire decât la Braşov, căci locul acesta totdeauna a fost mărgăritarul şi fala arhiepiscopiei sibiene, pentru care nemuritorul arhiepiscop şi mitropolit a avut o deosebită iubire şi mândrie părintească. De sigur nicăiri nici nu s'a serbat mai frumos.

Când am intrat în spaţioasa biserică Sf. Nicolae înfăşată de lume, domni şi dame; şi când am zărit tinerimea şcolară, o pădure pe care abia o încăpea locaşul lui Dumnezeu şi în fruntea ei imposantul corp profesoral: simţeam trecându-mi prin vene un fior de negrăită bucurie, un sentiment de încurajare, de mândrie şi de fericire. Îmi părea că ved o fortăreaţă a existenţei noastre, plină cu putere de viaţă, întărită cu armele luminei, care ne asigură cultura naţională şi ne proceşce un frumos viitor al idiomului nostru.

Şi câtă vreme serviciul dumnezeesc urmă cu solemnitate, gândurile mele se adânceau în trecut. Îmi revocam în memorie, că au trecut 36 de ani, de când am fost întâia-ora în aceasta biserică. Atunci asemenea era o serbătoare mare, adunarea generală a Aso-

ciaţiunii transilvane, prima adunare după constituanta din Sibiu, împreună cu o expoziţie naţională. Entuziasmul, cu care toată suflarea românească a întâmpinat înfiinţarea Asociaţiunii, de la care s'a aşteptat reformarea vieţii noastre intelectuale, a întrunit la adunarea generală din Braşov în 1862 lume foarte multă. De şi pe timpul acela în Transilvania nu existau căi ferate, iar în Ungaria şi Banat numai puţine, n'a ramas nici un ţinut care să nu se fi reprezentat; frunţaşii din toate părţile se credeau datori a se înfăşoşa, căci de şi nu existau drumuri de fer, era — ceea ce astăzi nu prea este — entuziasmul, care nu-i lăsa acasă, ci îi mână acolo unde se lucra pentru cultura naţională, pentru afirmarea naţionalităţii noastre.

Începând din Viena şi Pesta, până la Lugos, Caransebeş, Ruşava şi de acolo până la Năsăud, din Oradea şi Arad până la Reghin, de la Haţeg şi până în Mărmureş, ba şi de peste Carpaţi, mulţi viniră să asiste la aceasta primă serbare a culturii naţionale. Bucuria, însufleţirea şi — pot să dic — fericirea, au fost în-nălţătoare.

Subsemnatul, pe vremea aceea colaborator la „Concordia” din Pesta, lângă repositul Alexandru Roman, am călătorit din Pesta la Arad pe calea ferată, de acolo până la Braşov trei zile cu diligenţă. Am sosit la Braşov în ajunul adunării, sara la 9, chiar când publicul românesc făcea conduct de faclii în onoarea preşedintelui Şaguna. Alergai acolo, căci era primul conduct de faclii românesc ce vedusem. Regretatul Nicolae Pop, atunci absolvent de clasa opta a gimnasiului, unde mai târziu devenise profesor şi director, tocmai îşi ţinea cuvântarea, la care Şaguna a respuns în mijlocul entuziasmului obşteii.

Dimineaţa tot publicul s'a adunat la serviciul dumnezeesc. Mi aduc aminte şi acum de momentul când un prieten mi-a spus, care din cei prezenţi e Barişiu, Andreiu şi Iacob Mureşianu, Cipariu, Puşcariu, Sion, Laurian, Odobescu şi alţii. Me uitam la ei ca la nişte sfinţi şi mai apoi numai cu sfială m'apropiai de densii, un începător fără nume, inse cu sfânta revnă d'a me dedică cu totul literaturii.

De atunci au trecut mulţi ani, din bărbaţii cari au făcut decoarea acelei adunări, numai puşini mai trăesc. Acum în biserică aceasta nu mai revd pe nici unul. Alte figuri le-au luat locul. O pleiadă de tineri au intrat în urma bătrânilor, deschidând orizonturi noi. Progresul se poate vedea şi în biserică aceasta. Un serviciu dumnezeesc în o limbă şi pronunţare de model; doue coruri escelente, unul al tinerimei şcolare şi altul al Reuniunii române de muzică; un cantor din strana stângă adevărat artist şi în sfârşit un public distins, numai din partea locului.

Cu duioşie observam, că tinerul de la 1862, am ajuns între cei ce astăzi me impresorau, unul din bătrânii actuali; cu toate acestea cu bucurie eşii, căci vedeam generaţia care ne urmează şi trebuie să simţi o mulţumire vedând progresul neamului teu...

Fiind aproape de graniţă, nu m'am putut răbdă să nu me duc măcar pe câteva ore şi la Sinaia, unde speram să întelnesc şi câţiva prieteni de la Bucureşti.

Enuş drumul merită să faci aceasta excursiune, căci ori de câte ori îl veşi, totdeauna îţi ofere vederi noi şi interesante. Prima surprindere te întâmpină la gara Predeal, unde pe vârfurile din dreapta s'au clădit vr'o 15—20 de ville frumoase. De aci încolo, pe la toate staţiile dai de multe ville noi, încât — dacă

zelul de clădire va progresă astfel — se poate prevedea încă de acum, că peste 10—15 ani toată linia aceasta a Carpaților va fi înzestrată cu ville, care par că vor forma un oraș lung și nesfârșit de case frumoase și cochete . . .

Când sosii la Sinaia, vremea era de ploaie și munții din împregiurime ascunși în nori. Ori cât de posomorit s'ar părea tabloul acesta, el n'a fost lipsit de frumuseți, căci norii călători presintau Sinaia ca printr'un caleidoscop.

O luai spre calea Carmen Sylva, ce duce sus la palatul regal, căci după părerea mea, vederile ce poți avea de acolo în jos, sunt cele mai frumoase ce există la Sinaia, dacă nu te urci sus la munții ce-o împresoară.

De multe ori m'am desfătat în acest tablou fermecător, de multe ori am admirat acest cap de operă al naturii și totdeauna am găsit poziții noi, puncte minunate pe care par că nu le mai vădusem până atunci. De asta-dată impresiunea devenia și mai adâncă prin faptul că me aflam singur singurel în acest sanctuar al naturii. De altă-dată uruiul trăsurilor, conversația plimbătorilor și risetul vesel al copiilor șglobii, îți atrag câte o parte a atențiunii și astfel nu te poți delecta de întregul în pozițiile pitorești; acumă înse nu me derangia nimeni, puteam deci să sorb cu privirea după plac, să-mi închin întreaga admirațiune acestor văi prepațioase, munți urieși, păduri umbroase și pârăie clocotitoare . . .

Din ce în ce mai încântat, ascultând din stânga rotul Peșului și din dreapta freametul braților, am ajuns pe platoul deasupra căruia se ridică feericul cuib poetic, numit Castelul Peș.

Jos la vale iarba de curând cosită și pusă 'n furcitură respândia un miros plăcut; sus pe terasa dinaintea castelului, vasele mari cu ghirlande de flori și înaintea lor fântâna săritoare, presintă o vedere ade-minitoare și pornii în sus . . .

Sunete de musică s'auđiau din castel. Grăbii intr'acolo. O fereastă a aripei drepte era deschisă. Acorduri de pian intrerupeau tăcerea mare. La pian, precum mi s'a spus, cântă ănsaș regina Elisabeta, mult admirata Carmen Sylva. Preteastănd că privesc grupele grădinarului, me plimbai mai de multe ori sub fereastă, ascultând pianul fermecător și admirând tabloul ce me impresoră. Și totul: valea de jos cu pădurile de brađi, cu pârăiele șerpuitoare și cu munții din față; Bucegiul de la spate, cu fruntea înnorată; castelul regal și cântul syrenic al pianului, — îmi părea un vis, un admirabil vis poetic, de care șcie să compună numai Meșterul cel mare, natura . . .

Făcui o plimbare apoi prin alee și pe bulevard. Sinaia ș-a făcut găteala și e ca mireasa care își așteaptă mirele, publicul.

Sara la 9 cu expresul pornii direct acasă . . .

IOSIF VULCAN.

— Uite, domnule doctor, se plânse odată un țeran unui medic, am fost ieri undeva și m'a prins nu știu ce și simt ceva care nu pot să ve spun.

Medicul îi respunse :

— Ei bine, du-te scumpul meu la un spițer, unde să cumperi nu știu ce, pe care să-l iei în doze ce nu-ți pot precisă și cu aceasta ai să te însănătozezi nu știu când.

ADUNAREA DE LA HAȚEG.

I

Proces verbal.

Ședința I a adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru român ținută în Hațeg, duminică în 24 maiu (5 iunie) 1898 sub presiul domnului Iosif Vulcan, președintele societății.

1. Președintele la 11 a. m. deschide ședința printr'un preafrumos și potrivit discurs alăturat la acest protocol sub 1/.

Adunarea generală ascultă cu mult interes frumosul discurs de deschidere al dlui președinte, care discurs se va publică în „Familia“, organul oficios al societății noastre și în Anuarul de pe 1898/9.

2. Urmând la ordinea ăile numărarea a doi notari, adunarea generală invită de atari pe dnii Vasile Goldiș și Procopiu Givulescu.

3. Secretarul societății, Vasile Goldiș, dă cetire raportului general al comitetului despre activitatea sa de la adunarea generală din urmă, până la adunarea generală de la Hațeg.

Cetirea raportului se ascultă cu interes din partea adunării generale și în legătură cu aceasta se alege o comisiune de 5 membri pentru esaminuarea raportului general al comitetului și pentru facerea propunerilor de trebuință intru binele societății. Membri acestei comisiuni sunt domni: dr. Ioan Mihu, dr. Gavrilă Suciu, pâr. vicar Niculae Nestor, Titu Gheaja și Russu-Șirianu.

4. Urmând la ordinea ăile cetirea raportului cas-sarului, acest raport — fiind dl cassar Valeriu Bologa împedecat de a luă parte la adunare — se citește prin notarul adunării Procopiu Givulescu.

Raportul cassarului se predă spre esaminare unei comisiuni de 5 membri. Membri acestei comisiuni sunt: Mihail Bontescu, Emanuil Ungurianu, Ioan Munteanu, Ioan Baci, Paul Olteanu.

5. În înțelesul §-lui 9 din statutele societății: se alege o comisiune de 5 membri pentru căștigarea membrilor noi în sinul societății noastre. Membri acestei comisiuni sunt domni: părintele vicar Nicolae Nestor, Ambrosie Bersan, Niculae Sânzianu, Gavrilă Suciu și Corneliu Popovicu.

6. Domnul Sextil Pușcariu își citește disertațiunea sa intitulată „Din tainele culiselor“.

Disertațiunea dlui Sextil Pușcariu e ascultată cu multă plăcere din partea adunării generale și ea se va tipări în organul nostru oficios „Familia“ și în „Anuarul“ societății.

7. Secretarul Vasile Goldiș dă cetire telegramelor de felicitare sosite din diferite părți locuite de Români ale patriei.

Telegramele de felicitare sunt ascultate cu multă plăcere din partea adunării și se aclud la acest protocol sub nr. 2.

Nefiind alte obiecte la ordinea ăile, dl președinte anunțând ședința a doua pe ăia următoare în 25 maiu (6 iunie) 1898 pentru orele 10 a. m., ședința primă se ridică.

D. u. s.

Iosif Vulcan,
președinte.

Vasile Goldiș,
notarul ședinței.

*

II

Proces verbal.

Ședința a II-a a adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru român ținută în Hațeg la 25 maiu (6 iunie) 1898 sub presiunea dlui Iosif Vulcan, președintele societății.

1. Președintele deschidând adunarea la orele 11 a. m., secretarul V. Goldiș citește protocolul ședinței prime, care

se verifică prin adunare.

2. Comisiunea pentru câștigarea membrilor noi, referență prin raportul său dl dr. Gavrilă Suciuc despre membri, cari s'au înscris cu ocaziunea prezentei adunării generale, ca membri ai societății noastre. Pe baza acestui raport:

se declară de membri fondatori ai societății 1, dl Mihail Bontescu, avocat în Hațeg cu 100 fl. și 2, „Hațegana“, institut de credit și economii, societate pe acții; iară membri ordinari și ajutători se înduc în lista alăturată la acest protocol sub 1/. Ca rezultat material al adunării generale de la Hațeg se constată, că a intrat:

1. De la membri fondatori noi	200 fl. —
2. De la dl Emanuil Ungurianu, adaus la suma de 100 fl. din trecut	20 „ —
3. De la membri ordinari noi	90 „ —
4. De la membri ajutători	39 „ 50
5. De la concert	100 „ —
6. De la bal	34 „ 83

Suma: 484 fl. 38

3. Comisiunea emisă pentru censurarea socoților cassarului își face raportul său prin dl Paul Olteanu. Comisia constată, că socotelile sunt purtate în ordine, că averea societății în decursul anului trecut s'a sporit cu 10.116 fl. 38 cr. Pe baza acestui raport:

Adunarea generală dă absolutor cassarului societății pentru gestiunea anului 1897/8. Raportul comisiunii se alătură la protocol.

4. Comisiunea emisă pentru examinarea raportului comitetului, prin raportul său dl dr. Ioan Mihu, constată că activitatea comitetului în anul trecut a fost plină de zel și rodnică. Pe temeiul acestui raport, adunarea generală hotărăște următoarele:

a, Raportul comitetului despre activitatea sa în anul trecut, din care rezultă, că acest comitet s'a achitat cu deosebit zel, de însărcinările primite la ultima adunare generală și că starea societății peste tot dovedește o tendință progresivă, se ia spre plăcută știință.

b, Adunarea votează absolutor pentru gestiunea anului expirat și exprimă mulțumită protocolară comitetului pentru neobositul său devotament desvoltat întru promovarea scopului societății.

c, Adunarea invită comitetul, ce se va alege din nou, a continua lucrarea literară și financiară, inițiată cu bun succes în cei trei ani din urmă, în cari societatea a luat un nou avânt în desvoltarea sa.

d, Totodată pentru a înmulți venitele societății, a trezi interes față de societate în cercuri tot mai largi și peste tot a promova mișcarea socială și culturală a poporului nostru, se invită comitetul, a chibzuși și lua măsurile de trebuință, pentru ca la timp și ocaziuni potrivite, să se aranjeze în diferitele centre românești reprezentațiuni teatrale în favorul societății.

Raportul comisiunii se alătură la acest protocol.

5. Domnul președinte aduce la cunoștința adu-

nării generale, că — după cum s'a enunțat deja eri — a primit o telegramă de la inteligența din Abrud, prin care se invită societatea, ca în anul viitor să-și țină acolo adunarea generală:

Se ia spre plăcută știință și se decide, ca în anul 1899 societatea să-și țină adunarea sa generală în Abrud, având comitetul a se înțelege în privința timpului cu inteligența română din localitate.

6. Domnul președinte constată, că mandatul de 3 ani al comitetului a expirat. Mulțumind deci pentru încrederea și spriginul primit de la adunarea generală, depune mandatul în numele întregului comitet și invită adunarea generală a-și alege un președinte adhoc pentru restaurarea noului comitet:

Pentru conducerea alegerii noului comitet, adunarea acclamă pe reverendisimul domn vicar Nicolae Nestor.

7. Domnul președinte adhoc ocupând locul presidial, invită adunarea generală a propune lista noului comitet. La aceasta reverendisimul domn protopresbiter Titu V. Gheața propune, iar adunarea acclamă de:

președinte pe dl Iosif Vulcan, membru al Academiei române și publicist,

vicepreședinte pe dl Virgil Onițiu, director gimnazial în Brașov,

membri în comitet: 1. dr. Ioan Mihu, proprietar în Orăștie, 2. Coriolan Brediceanu, avocat în Lugoj, 3. George Dima, profesor de musică și cântări în Sibiu, 4. Valeriu Bologa, directorul filialei „Albina“ în Brașov și 5. Vasile Goldiș, profesor gimn. în Brașov.

8. Domnul președinte adhoc își exprimă bucuria sa vădând, că destinele societății sunt depuse din nou în mâni bune și roagă pe domnul președinte din nou ales, Iosif Vulcan, să ocupe locul presidial.

Ocupând locul presidial, domnul președinte Iosif Vulcan adânc mișcat mulțumește adunării pentru încrederea arătată față de dânsul și promite a-și da cea mai bună parte din puterile sale pentru realizarea scopului societății. Adunarea aduce ovațiuni călduroase domnului președinte Iosif Vulcan.

9. Se pune la ordinea zilei alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului din ședința a II-a a adunării.

În comisiunea aceasta verificătoare se aleg domnii: Titu V. Gheața, Nicolae Nestor și Paul Olteanu.

10. După toate acestea domnul președinte mulțumește adunării pentru viul interes și sprigin dat societății și declară adunarea de închisă. Dl Titu V. Gheața și dl Ioan Munteanu își exprimă bucuria lor asupra faptului, că comitetul a satisfăcut tuturor condițiilor, de la cari depinde promovarea societății și aduc călduroase mulțumiri pentru aceasta atât comitetului întreg, cât în deosebi dlui președinte Iosif Vulcan. Astfel adunarea se termină cu vii aclamațiuni la adresa comitetului și a dlui președinte.

D. u. s.

Iosif Vulcan m. p.
președinte.

P. Givulescu m. p.
notar.

S'a cetit și verificat:

Paul Olteanu,

Titu V. Gheața,

Nicolae Nestor.

La Hațeg s'au înscris.

I. Membri fondatori: 1. Mihail Bontescu, avocat în Hațeg 100 fl. 2. „Hațegana” institut de credit și economii 100 fl. 3. Dr. Emanuil Ungurianu adaugă la suma de 100 fl. din trecut încă 20 fl.

II. Membri ordinari: 1. Stefan Radic, protopop gr. cat. în Petroșeni 5 fl. 2. Mihaiu Dugaciu, proprietar în Hațeg 5 fl. 3. Cesar Todose, proprietar în Hațeg 5 fl. 4. Samuil Astilian, proprietar în Galaț, 5 fl. 5. Romul Raca, preot gr. cat. în Băuțarul-inf., 5 fl. 6. Bucur Popoviciu, comerciant în Hațeg, 5 fl. 7. Iuliu Popovici, comerciant în Hațeg, 5 fl. 8. Nicolae Todose sen., comerciant în Hațeg, 5 fl. 9. Ioan Munteanu, proprietar în Hațeg, 5 fl. 10. Teodor Fogaras, maestru în Hațeg, 5 fl. 11. Nicolae Zugrav, preot gr. cat. în Uricani, 5 fl. 12. Paul Olteanu, învățător în Hațeg, 5 fl. 13. Nicolae Nestor, vicar gr. cat. Hațeg, 5 fl. 14. Iosif Stupinian, preot gr. cat. în Lunca-Cemei, 5 fl. 15. Dr. Gavrilă Suciuc, avocat în Hațeg, 5 fl. 16. Tit V. Gheaja, protopop gr. or. Hațeg, 5 fl. 17. S. Corvin și fiu, comerciant în Orăștie. 5 fl. 18. Vasile Cetățanu, preot gr. cat. Subcetate. 5 fl.

III. Membri ajutători: 1. Sofroniu Olteanu, preot gr. cat. în Rechitova, 1 fl. 2. Silviu Simonetti, preot gr. cat. în Vălioara, 1 fl. 3. Petru Stoica, preot gr. cat. în Ciula-mare, 1 fl. 4. Teofil Tusteanu, preot gr. cat. în Tustea, 1 fl. 5. Moise Roman, preot gr. cat. în Farcadin, 1 fl. 6. Romul Barbescu, preot gr. cat. în Carneșci, 1 fl. 7. Constantin Popescu, comerciant în Hațeg, 1 fl. 50 cr. 8. Ambrosie Bersan, proprietar în Hațeg, 3 fl. 9. Todor Doboș, proprietar în Hațeg, 2 fl. 10. Teofil Tulca, notar în Hunedoara, 2 fl. 11. Petru Snica, preot gr. or. în Batiz, 2 fl. 12. Schrammel István, proprietar în Zlaști, 1 fl. 13. Schuster Albert, comerciant Hunedoara, 1 fl. 14. Duna Alexandru a Evuții, Hunedoara, 1 fl. 15. Nicolae Duna, Hunedoara. 3 fl. 16. Daniel Musa, Hunedoara, 1 fl. 17. Alexandru Rimbaș, iurist, 1 fl. 18. Zacharie Munteanu, preot gr. or. în Salașul-sup., 2 fl. 19. Ioachim Cerbicianu, preot gr. or. în Nușoara, 1 fl. 20. Basil Socol, preot gr. or. în Livezeni, 2 fl. 22. Ioan Moța, redactor în Orăștie, 2 fl. 22. Ioachim Mugur, preot gr. or. în Rusor, 1 fl. 23. Isidor Saturn, preot gr. cat. în Merișor, 3 fl. 24. Aron Mihaescu, preot gr. cat. în Riu-Alb, 3 fl. 25. Dionisie Dobreanu, preot gr. cat. în Sta-Maria, 1 fl.

Pentru conformitate cu originalul:

VASILE GOLDIȘ.

Societatea pentru fond de teatru român.

— Ședința comitetului. —

Duminecă la 14/26 iunie comitetul Societății pentru fond de teatru român a ținut la Brașov prima ședință după adunarea generală din Hațeg.

Prezenți: președintele Iosif Vulcan, vicepreședintele Virgil Onițiu, membri Valeriu Bologa și Vasile Goldiș.

Adunarea generală din 5 și 6 iunie n. an. c., conform statutelor, alegând numai președinte, vicepreședinte și cinci membri ai comitetului, prima afacere a comitetului fu, d'a se constitui deplin, realegându-se cassar dl Valeriu Bologa și secretar dl Vasile Goldiș.

Vicepreședintele a raportat, că de la filiala „Albina” din Brașov a primit notificarea, că acolo s'au depus, drept rezultat material al adunării generale din urmă, suma de 484 fl. 33 cr.; prin urmare se constată, că fondul Societății s'a urcat la 119.466 fl.

Confirmându-se intrarea sumei indicate, se votează mulțumiri comitetului arangiator din Hațeg. Membrii noi se vor înscrie în registrele Societății și membrilor noi fondatori li se vor trimite diplome.

Conform dispoziției adunării generale, „Biblioteca Teatrală” se va continua și în viitor, luându-se dispoziții ca broșurile următoare să se poată publica încă în anul acesta.

Anuarul Societății, care se distribuie gratuit tuturor membrilor, asemenea se va continua; volumul al 2-le are să conțină actele adunării generale din urmă și anume: discursul președintelui, raportul comitetului și al cassarului, procesele verbale ale adunării, lucrarea dlui Sextiliu Pușcariu „Din tainele culiselor” și voci de presă.

Ceea ce privește hotărîrea ultimei adunări generale, ca comitetul să se adreseze la centrele culturale românești, ca în iarna viitoare pretotindeni să se dea câte o reprezentație teatrală în folosul Societății pentru fond de teatru român, — s'a decis ca secretarul să studieze chestiunea și la toamnă să prezinte un proiect de apel la frunțașii români din felurite locuri.

În sfârșit s'a luat hotărîrea ca comitetul să mulțumească frunțașilor noștri din Abrud, cari au invitat adunarea generală pe anul viitor la Abrud și totodată să le facă cunoscut în mod oficial că Societatea a primit invitațiunea aceasta, având dînșii să ficeze țiile adunării.

Se întelnește un pui de țigan cu o Româncă la care mamă-sa lucră une-ori

— Ce mai faci mă Ionică? îl întreabă femeia.

— Bine.

— Da mă-ta ce face?

— Bine, eră să facă aseară plăcintă, dar n'a mai făcut.

— Da de ce?

— Apoi n'avea brânză, unt și făină, că tavă găsiă ea în sat.

— În sfârșit, tată, când o să pot să me mărit?

— Îndată după viitorul meu faliment... acesta va fi destinat pentru zestrea ta.

Regenta Spaniei.

Au trecut două luni, de când lumea asistă la un războiu naval. Statele unite americane stau în luptă pentru insula Cuba și insulele filipine. Americanii vreau să le elibereze de sub jugul spaniol, spre a le anectă apoi dînșii. Inse ori cât de pretențioși dnii americani, cucerirea nu s'a putut realiza așa ușor. Spaniolii au resistat cu bărbăție. În cele din urmă totuși americanii au să învingă, căci au parale și pot dispune de soldați mai mulți. Depeșele mai noue ne și anunță, că vasele americane au izbutit să intre în insule, unde apoi pe uscat se va luptă lupta decisivă.

Din incidentul acesta publicăm în nr. de acuma al foii noastre portretul regentei Maria Christină a Spaniei, dimpreună cu fiul ei Alfonz XIII.

MUSICĂ.

Chorul Musicescu la Suceava. Societatea doamnelor române din Bucovina va aranja la 6 iulie n. o serbare populară, pentru realizarea fundației jubilare. Comitetul arangiator a reușit să câștige pentru scopul acesta și concursul dlui Musicescu, care va veni cu corul seu din Iași să dea un concert la Suceava. Chorul acesta vestit se compune din aproape 70 de persoane, dame și domni.

Reuniunea română de muzică din Sibiu a dat la 25 l. c. un concert cu următoarea programă: 1. „Fericiți sunt cei goniți“, chor micșt de George Dima. 2. Doue cântări pentru sopran cu acompaniament de piano: a, Arie din opera „Fluierul fermecat“, de W. A. Mozart; b, „Priveghetoarea“, cântec popular rusesc, de A. Alabieff. 3. „Psalmul XVI“, chor micșt de Eusebiu Mandyczewski. 4. Trei cântări de George Dima: a, Ceta ce cu adâncul înțelepciunii (bas-solo și chor); b, Marea vieții cvartet-solo și chor); c, Cu adevărat desertațiune sunt toate (chor.) 5. Cântec de iubire, pentru chor micșt și acompaniament de piano à 4 mâini, de Joh. Brahms.

Festivitate școlară în Sas-Sebeș. Din incidentul aniversării a 25-a a morții fericitului arhiepiscop și mitropolit Andreiu bar. de Șaguna, s'a arangiat la Sassebeș în duminica trecută o festivitate școlară, cu următorul program: 1. Imnul: La mormântul Marelui Andreiu. Poesie de Z. Boiu, melodie de D. Cunțan. 2. Cuvânt ocașional rostit de învățătorul George Tatar. 3. „Sfinte Dumneșeule“ de G. Mugur, cântat de chorul școlar. 4. Staiornicia în credință. Poesie de V. Alexandri, declamată de eleva Elena Lupșe. 5. a, Oaia, melodie populară. b, Oaspeții primăverii de J. Vorobchievici. Cântate de chorul școlar. 6. Încrede-te Române, poesie de Iosif Vulcan, declamată de Nicolae P. Man. 7. a, Cântec vânătoresc de T. dl Flondor. b, Marș ostășesc de J. Vorobchievici. Cântate de chorul școlar. 8. Copila română, de Iosif Vulcan, decl. de eleva Ana Opincar. 9. Rugăciune, cântată de chorul școlar.

Serată musicală în Năsăud. Reuniunea română de cântări din Năsăud a dat în duminica trecută, 26 iunie, o serată musicală cu cântări și declamațiuni. În sfârșit s'au arangiat tablouri vii. Serata s'a încheiat cu dans.

C E E N O U ?

Șcri personale. Principele Ferdinand, moștenitorul României, va participa la manevrele care în anul acesta se vor ține la Buziaș. — *Di D. Sturdza*, președinte al consiliului de ministri și ministrul afacerilor străine al României, se află la Carlsbad. — *Di V. A. Urechii* petrece la Sinaia și va sta toată vara acolo. — *Di D. C. Ollănescu*, ministru plenipotențiar al României la Atena, rechemat de la conducerea legațiunii din cauza ruperei legăturilor diplomatice ale României cu Grecia, va fi numit ministru plenipotențiar la Bruxelles. — *Luiger*, vestitul primar antisemit al Vienei și prieten al Românilor, va fi numit în curând baron.

Serbarea memoriei lui Șaguna în duminica trecută a atras în toate bisericile gr. or. române mulți

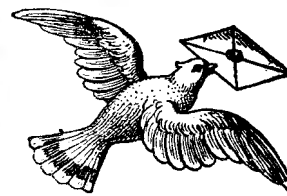
credincioși. În catedrale au pontificat enșiiși mitropolitul și episcopii. Culmea festivităților a fost marți la Reșinari, unde s'au adunat o mulțime enormă din toate părțile provinciei mitropolitane, și astfel serbarea a devenit o imponentă manifestațiune adusă memoriei nemuritorului organizator al bisericii sale.

Înmormântarea lui C. Exarcu s'a făcut vineri la 12/24 iunie la București din incinta Ateneului Român, unde a fost depus cadavrul, în preșința a mii de oameni. După terminarea serviciului religios, a luat cuvântul dl Crătunescu, vicepreședintele senatului, vorbind în numele senatului din care și regretatul a făcut parte; în numele guvernului a vorbit dl Ghica, secretar general al ministeriului de externe, în numele Academiei vicepreședintele D. C. Ollănescu, în numele membrilor Ateneului vicepreședintele V. A. Urechii, iar în numele amicilor și admiratorilor profesorul universitar C. Dissescu. Apoi cortegiul a pornit, făcându-se mortului și onoruri militare. Exarcu ș-a lăsat prin testament toată averea, 200.000 fr., Ateneului din București.

Limba regimentelor din Austro-Ungaria Țiarele politice scriu, că ministrul comun de resboiu a stabilit după percentul național al fiecărui regiment limba regimentului. Astfel se deosebesc regimentele germane, maghiare, croate, slovace, române, etc. Oficerii sunt obligați să învețe limba regimentului căruia aparțin, sub pedeapsa de a-și perde dreptul la înaintare. Mare supărare în tabăra șoviniștilor.

Doctori noi. *Di Vespasian G. Tarangul*, locotenent activ în regimentul 68 de infanterie, a fost promovat doctor în drept, la universitatea din Cernăuți. — *Di Ioan Sliam*, candidat de avocat din Deș, a fost promovat de universitatea din Cluș la gradul de doctor în drept. — *Di Petru Anca*, din Petrovoselo, a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în drept. — La universitatea din Cluș au fost promovați într'o Ți, 25 iunie, patru tineri români și anume *Lăviu Mișca* și *Simeon Pop* doctori în drept, *Valeriu Laslo* și *Iuliu Chitul* doctori în medicină.

Poșta redacției.

Dlul Ionnescu-Gion. Am primit Ve mulțumim.

Beimș. Dama aceea care anul trecut s'a oferit a da lecții de limba franceză și de pian, nu mai reflectează la asemenea post.

Reșinari. Forma asta nu se mai potrivește. Trimite-ne alt ceva și scrie mai ceteț, căci n'avem timp

să descifrăm.

Dinrotbav. Regretăm că nu putem întrebuiță nici una. Poate mai târziu.

Călințarul șeptemănei.

Dum. a 4-a după Rusalii Mateiu c 8, v. 5—18; ev. inv 4; gl. 3.			
Țiua șept.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Soarele.
Duminecă 21	M. Iulian	3 Eliodor	4 9/7 5 ¹
Luni 22	M. Eusebie Ep. Samotelor	4 Udalrich	4 9/7 5 ⁰
Marți 23	M. Agripina	5 Domițiu	4 10/7 5 ⁰
Mercuri 24	† Nașc. S. Ioan Botezător.	6 Isaia Pr.	4 10/7 5 ¹
Joi 25	Ca. Mă. Fevronia	7 Vilibald	4 11/7 4 ⁹
Vineri 26	C. P. David din Tesalonic	8 Chilian	4 12/7 4 ⁸
Sămbătă 27	C. P. Samson	9 Anatolia	4 12/7 4 ⁸

Proprietar, redactor respunșător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ȂLDĂȘ NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.